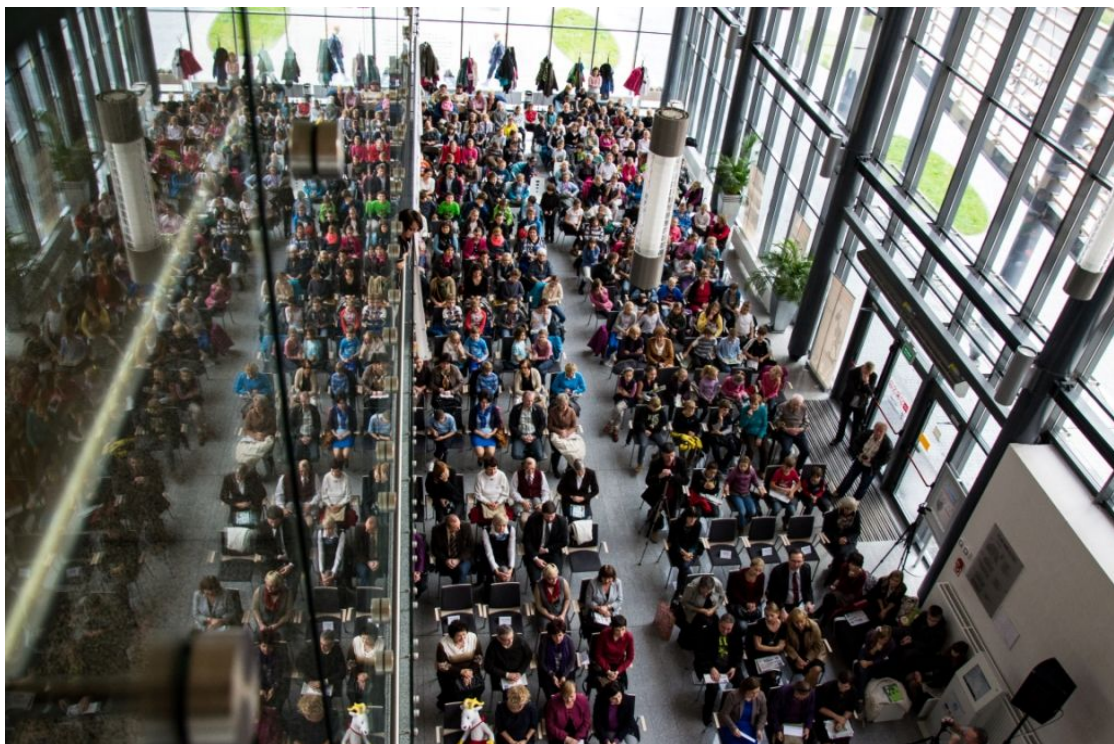

Mariola Talewicz
Biblioteka Galeria Książki w Oświęcimiu

Koziołki rozdane.
20. Ogólnopolska Nagroda Literacka im. Kornela Makuszyńskiego
pod patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
już za nami

Słowa kluczowe: imprezy biblioteczne; Biblioteka Galeria Książki w Oświęcimiu; biblioteki publiczne; czytelnictwo; literatura dziecięca; nagroda literacka im. Kornela Makuszyńskiego;

17 października 2013 r. w Galerii Książki w Oświęcimiu odbyło się wręczenie corocznych nagród i wyróżnień dla najlepszych pisarzy. Tegoroczna ceremonia była dla oświęcimskiej biblioteki wyjątkowa, ponieważ już po raz dwudziesty statuetka Koziołka Matołka została wręczona najlepszemu pisarzowi dla dzieci. Dodatkową atrakcją wydarzenia był Super Koziołek, wręczany zwykle podczas okrągłych jubileuszy, za całokształt twórczości dla dzieci.

*Fot. 1. Uroczystość wręczenia statuetki Koziołka Matołka.
Źródło: Ze zbiorów MBP w Oświęcimiu.*

Krótko o istocie nagrody

Przypomnijmy, że Nagroda Literacka im. K. Makuszyńskiego została ustanowiona w 2004 r. w hołdzie znakomitym polskim pisarzom dla dzieci i młodzieży, a od 10 lat organizowana jest przez Miejską Bibliotekę Publiczną im. Ł. Górnickiego Galeria Książki w Oświęcimiu.

Utwory Kornela Makuszyńskiego są dziełami o nieprzemijających walorach dydaktycznych, ponadczasowych wątkach i motywach rodzinnych. To sprawia, że kolejne pokolenia Polaków wychowują się na jego utworach zawsze pełnych słońca, dobroci i miłości. Z książek emanuje radość życia, piękno otaczającego świata, które zawsze kierowały piórem twórcy. Powieści Makuszyńskiego uczą, jak odkrywać dobro, wrażliwość i piękno w innych ludziach.

Ogłaszając kolejne edycje nagrody, chcemy promować dobre i wartościowe polskie książki dla dzieci, takie, które trafiają do wrażliwości młodego czytelnika, zaspokajają jego ciekawość świata. Nagradzane i nominowane tytuły poruszają bowiem sprawy zabawne, ale także trudne. Sprawiają, że czytelnik wraca do nich wielokrotnie, odkrywając ciągle coś nowego. Współczesny, młody człowiek odnajduje w nich te same wartości, jakie poruszały młodzież czasów Makuszyńskiego: dobro, miłość, przyjaźń, otwartość na drugiego człowieka i życzliwość.

Istotnym założeniem organizacji tego przedsięwzięcia jest popularyzacja polskiej książki dla dzieci młodszych. Jesteśmy jedną z nielicznych instytucji w Polsce, które zajmują się literaturą dla dzieci młodszych na taką skalę. Obserwując ciągły spadek czytelnictwa w kraju, podejmujemy działania uświadamiające rodzicom i opiekunom dzieci, że książka, a nie telewizja, rozwija emocjonalnie i intelektualnie. To dorosły powinien kreować właściwy rozwój dziecka tak, aby pierwsze próby poznawania świata spotkały się z akceptacją zarówno dorosłych, jak i odpowiadały potrzebom dziecka. Dzieci w młodszym wieku są żywo zainteresowane bajkami, chętnie słuchają, a potem same czytają. Bajki, a potem książki stanowią źródło informacji na temat świata i panujących w nim zasad. Mały człowiek chętnie sięga do pozycji zawierających różne informacje, które zaspokoją jego ciekawość, chęć poznawania świata, dzięki którym wzrasta świadomość przeżywanych uczuć i ekspresja ich wyrażania.

Realizowanie tego projektu pomaga promować polską książkę dla dzieci i uświadamiać rolę wartościowej literatury w intelektualnym i emocjonalnym procesie rozwoju dzieci i młodzieży. Dodatkowo inicjowanie aktywności dorosłych: autorów, wydawców, wychowawców, rodziców i opiekunów stanowi podstawę do stymulowania potrzeb czytelniczych wśród najmłodszego pokolenia.

*Fot. 2. Uroczystość wręczenia statuetki Koziołka Matołka.
Źródło: Ze zbiorów MBP w Oświęcimiu.*

*Fot. 3. Uroczystość wręczenia statuetki Koziołka Matołka.
Źródło: Ze zbiorów MBP w Oświęcimiu.*

Co robiliśmy przez cały rok?

Zamysłem organizacji nagrody literackiej jest uświadomienie i uzasadnienie potrzeby rozwoju mądrej polskiej literatury dziecięcej, często zapomnianej i głęboko ukrytej wśród kolorowych czasopism, telewizji i Internetu. Kilka lat istnienia tego projektu utwierdza nas w przekonaniu, że warto go nie tyle kontynuować, ale rozwijać i wzbogacać o nowe formy propagujące i zachęcające do aktywnego uczestnictwa w kulturze.

Przez cały rok organizowaliśmy warsztaty, spotkania literackie, plastyczne i teatralne skupione wokół literatury. W ramach Uniwersytetu Bibliotecznego Żaków, który rozpoczął działanie dzięki projektowi, staraliśmy się poszerzać krąg odbiorców, zapraszając do współpracy rodziców i nauczycieli. Poprzez ciekawe zajęcia zachęcaliśmy do systematycznego odwiedzania biblioteki i kreowaliśmy modę na rodzinne czytanie, przekonując potencjalnych użytkowników, że czytanie książek to wartościowa czynność.

Spotkania w bibliotece nie były nudne i od początku zorganizowała się aktywna grupa dzieci, które chętnie współpracowały z bibliotekarzami. Tegoroczny pomysł warsztatowy był innowacyjny poprzez nawiązanie do nominowanych w ubiegłym roku książek, zarówno na płaszczyźnie literackiej, jak i pozaliterackiej, odnoszącej się do ogólnej wymowy i przesłania kolejnych pozycji. Książki były punktem wyjścia do poprowadzenia na podstawie ich tematyki zarówno zajęć typowo literackich, jak i popularnonaukowych — zajęć dotyczących biologii, historii i techniki, które łatwo zjednały sobie sprzymierzeńców.

Do naszych spotkań z literaturą wykorzystaliśmy nagrodzoną w 2012 r. książkę *Wieloryb* Renaty Piątkowskiej i na jej podstawie przygotowaliśmy blok naukowy „Zdrowie na talerzu” — spotkanie z psychodietetykiem dziecięcym i blok literacki „O ładnych — brzydkich słowach słów kilka” — spotkanie z edukatorem fundacji „Otwarta Rzeczpospolita” na temat „mowy nienawiści”, o tym, jak nie ranić innych słowami. Kolejną pozycją był *Brat* Emilii Kiereś (wyróżnienie) z blokiem naukowym „Wehikuł czasu — kiedy Polska nie była jeszcze Polską” i literackim „Baśń niejedno ma imię”. Kolejno wykorzystaliśmy książki: *Lenka, Fryderyk i podróże* Olgi Masiuk (wyróżnienie) — blok naukowy „Podróżować każdy może” — spotkanie z podróżnikiem, blok literacki „Podróż na papierze, czyli gdzie można dotrzeć, nie wstając z łóżka?”; *Kaktus na parapacie* Magdaleny Zarębskiej — blok naukowy „Wehikuł czasu — kiedy Polska była PRL-em”, warsztaty na temat historii PRL-u i życia codziennego, warsztaty rękodzielnicze „Zrób to sam”, blok literacki „Różne rzeczy o rzeczach — czyli, co tak naprawdę jest ważne”.

Podczas wakacji w bibliotece na warsztat wzięliśmy *Pamiętnik grzecznego psa* Wojciecha Cesarza i Katarzyny Terechowicz, organizując dzień psa i spotkanie z weterynarzem, trenerami zwierząt, oglądaliśmy filmy i książki o zwierzętach. *Garbus* Małgorzaty Gintowt był doskonałą okazją do spotkania z miłośnikami samochodów garbu-

sów — z Klubu Garberdyni. *Pitu i Kudłata dają radę* Leszka K. Talki w bloku naukowym było pretekstem do spotkania z chemikiem pod tytułem „Eksperymentować i nie zwariować” — spotkanie z ciekawą chemią, a w bloku literackim z „Szalonym życiem szalonej rodziny”. Z kolei *Masło przygodowe* Barbary Stenki było tematem spotkania z biologiem pt: „Świat w szczegółach”, a w bloku literackim dzieci bawiły się na warsztacie „Przygodowo na co dzień”.

Okrągła edycja nagrody była pretekstem do przygotowania jubileuszowej wystawy poświęconej Nagrodzie Literackiej im. K. Makuszyńskiego, podkreślającej jej ogólnopolski zasięg oraz szczególny, bo również edukacyjny i animacyjny, charakter. Dzięki takiemu działaniu pokazaliśmy również, jak ważnym elementem w strukturze projektu jest dla nas zaangażowanie dzieci w działania plastyczne związane z nagrodą literacką.

Z kim współpracujemy?

Niezmiennie od lat są z nami:

- prof. Joanna Papuzińska — przewodnicząca jury, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, krytyk i historyk literatury dla dzieci i młodzieży, dziennikarka — założycielka i wieloletnia redaktor naczelna czasopisma o książce dla dziecka „Guliwer”, bibliotekoznawca, poetka i pisarka;
- dr Małgorzata Chrobak — adiunkt, pracownik naukowy Katedry Literatury dla Dzieci i Młodzieży Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, krytyk literacki, znawca zagadnień z historii i krytyki literatury dla dzieci i młodzieży;
- dr Anna Maria Krajewska — krytyk literacki, autorka opracowań z dziedziny literatury dziecięcej i młodzieżowej z Biblioteki Narodowej;
- dr Grażyna Lewandowicz-Nosal — pracownik naukowy Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej, krytyk literacki, specjalista z zakresu bibliotekarstwa dziecięcego, autorka opracowań metodycznych dotyczących funkcjonowania bibliotek dziecięcych w Polsce;
- Ewa Świerżewska — właścicielka i redaktor naczelna portalu Qlturka.pl — dziecko i kultura; tłumaczka, recenzentka, współpracuje z czasopismami „Ryms” i „Twoje Dziecko”;
- Jerzy Kumiega — bibliotekarz, kierownik Działu Pracy z Małymi Dziećmi Dolnośląskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu. Organizator ciekawych akcji promocyjnych książki dziecięcej, autor artykułów o czasopismach dziecięcych;
- Aneta Satława — sekretarz redakcji „Guliwera”, bibliotekoznawca, krytyk literacki, pracuje w Bibliotece Śląskiej w Katowicach;
- Stanisława Niedziela — specjalista ds. czytelnictwa dzieci i młodzieży, autorka opracowań o działalności i formach pracy z najmłodszymi, programów edukacyjnych dla rodziców. Sekretarz jury. Współpracuje z Centrum Literatury Dziecięcej — Miejskiej Biblioteki Publicznej Galerii Książki w Oświęcimiu.

Kogo nagrodziliśmy?

Spośród 57 pozycji zgłoszonych do tegorocznej nagrody nominowani przez jury zostali:

1. Wanda Chotomska, *Miotła i ptak* (Mila);
2. Anna Janko, *Maciupek i Maleńtas, niezwykle przygody w Brzuchu Mamy* (Nasza Księgarnia);
3. Ewa Maria Letki, *Król i mgła* (Bajka);
4. Zuzanna Orlińska, *Pisklak* (Akapit Press);
5. Marcin Pałasz, *Sposób na Elfa* (Skrzat);
6. Agnieszka Tyszka, *Zosia z ulicy Kociej* (Nasza Księgarnia).

Fot. 4. Uroczystość wręczenia statuetki *Koziołka Matołka*.
Źródło: Ze zbiorów MBP w Oświęcimiu.

Nagrodę specjalną — Super *Koziołka* jury postanowiło przyznać Wandzie Chotomskiej w uznaniu całego jej dorobku pisarskiego i kulturotwórczego, a w szczególności za zgłoszony do konkursu utwór *Miotła i ptak* opublikowany w serii „Perełki Mili” przez Wydawnictwo Mila z Poznania — piękną baśń andersenowską, pochwałą radości życia, wierności w przyjaźni i wytrwałego dążenia do celu, wzbogaconą znakomitymi, poetyckimi tekstami piosenek.

Nagrodę im. Kornela Makuszyńskiego odebrał Marcin Pałasz za utwór *Sposób na Elfa* opublikowany przez Wydawnictwo Skrzat. Wzruszająca, pełna ciepła, humoru opowieść o przyjaźni ojca, syna i przygarniętego ze schroniska psa, zwraca uwagę pomysłowo prowadzoną narracją (pozwalającą czytelnikowi śledzić zdarzenia z kilku

perspektyw), wartką fabułą, zabawnymi scenami. Bezcenna pozycja dla tych, którzy opanowali właśnie sztukę samodzielnego czytania, jak również do wspólnej rodzinnej lektury.

Ponadto jury wyróżniło dwie następujące pozycje:

1. Anny Janko *Maciupek i Maleńtas, niezwykle przygody w Brzuchu Mamy* Wydawnictwa Nasza Księgarnia, doceniając subtelne i poetyckie spojrzenie autorki na fascynującą tajemnicę narodzin.
2. Zuzanny Orlińskiej *Pisklak* Wydawnictwa Akapit Press, doceniając jej zdolność do malowania piórem niezwyklej pejzaży, umiejętne posługiwanie się symboliką literacką, twórcze nawiązanie do klasyki gatunku „wakacyjnej przygody”.

Mamy nadzieję, że lektura książek nagrodzonych i wyróżnionych w tegorocznej edycji „Koziołka” będzie dla wszystkich wspaniałą przygodą, pełną wzruszeń i uśmiechu, a radosny dzień wręczenia nagrody literackiej, przekonał wszystkich, że biblioteka to miejsce najlepsze pod słońcem.